

EEN ALTERNATIEF VOOR DE VLINDERLAMP

Naast de lichtvangst, is het zogenaamde smeren, een belangrijke aanvullende onderzoeksmethode om de aanwezigheid van bepaalde soorten nachtvlinders in een gebied vast te stellen. Hierbij is het de bedoeling, de vlinders te lokken met sterk ruikende zoete stoffen, die natuurlijke voedselbronnen zoals b.v. nektar of boomsappen imiteren. De gebruikte mengsels zijn meestal op basis van wijn of bier, aangevuld met verschillende soorten stroop en suiker. Het kant en klare mengsel wordt vervolgens met een kwast pleksgewijs op boomstammen gesmeerd.

Smeer lokt alleen soorten met een goed ontwikkelde roltong en dan vooral Uilen, Spanners, een aantal Beren en Eenstaarten. Soorten met een gereduceerde roltong, die als vlinder geen voedsel meer opnemen, b.v. de Spinners, kunnen met deze methode niet aangetoond worden. Hierin schuilt dan ook het nadeel van smeren, maar daar staat tegenover dat de aantallen vlinders van bepaalde soorten fors hoger liggen en verscheidene soorten veel beter op smeer dan op licht komen.

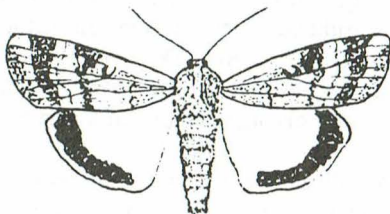
De beste tijd van het jaar om te smeren, is als er in de natuur weinig alternatieve voedselbronnen aanwezig zijn, dat zijn vooral de maanden maart, augustus, september en oktober. Zelfs bij ongunstige weersomstandigheden is het nog altijd de overweging waard om te gaan smeren. In het algemeen tonen de vlinders bij het smeren een grotere ongevoeligheidten opzichte van het weer dan bij de lichtvangst. Regelmatig smeren, op vaste plaatsen, biedt de gelegenheid informatie te verzamelen over vliegtijden en kan een indruk geven van de talrijkheid van een soort. Een bijkomend voordeel is dat resultaten van verschillende jaren met elkaar vergeleken kunnen worden.

Het recept dat ik gebruik bestaat uit: 150 gram appelstroop, 150 gram gewone stroop, 150 gram suiker en 150 cc rode wijn (eventueel te vervangen door bier). De wijn verwarmen(niet koken!) en hier de suiker in oplossen. Dit vervolgens mengen met de stroop in een verhouding van 1 : 1.

Ik smeer altijd op een vaste plaats in Drachten, die bestaat uit een rij populieren (19 bomen) met een lengte van ongeveer 150 meter. Deze bomenrij bevindt zich binnen een sportveldencomplex, met als voordeel, de aanwezigheid van meerdere houtwallen en gemengde bosjes. De populieren worden 2 a 3 keer per week ingesmeerd met in totaal een halve liter smeer. Dit lijkt misschien veel, maar mijn simpele gedachte hierachter is, dat er op deze manier een zeer geconcentreerd geurspoor ontstaat, waardoor hopelijk veel vlinders worden aangelokt. Sommige soorten komen alleen tijdens de schemering op het mengsel, dus is het belangrijk de smeer nog bij daglicht aan te brengen. De meeste vlinders verschijnen ongeveer een tot anderhalf uur na zonsondergang.

Het afgelopen jaar zijn bijna 3000 vlinders in 83 soorten op de stroop afgekomen. Hieronder bevonden zich voor Friesland bijzondere soorten als

L. semibrunnea, *E. paleacea* en *E. occulta*. De toppers waren *A. pyramidea* en *N. pronuba* met respectievelijk 597 en 572 vlinders. Naast de vlinders kon ik ook regelmatig een egel waarnemen, die soms wel erg vreemde geluiden maakte. Of dit nou kwam doordat het mengsel zo lekker smaakte of dat hij enigzins onder invloed verkeerde laat ik maar in het midden.

Noctua pronuba L. Huismoeder

1998 heeft ook al een verrassing opgeleverd. Op zondag 15 februari ving ik tijdens een avondje smeren bij de golfbanen van Lauswolt een exemplaar van *N. vetusta*. Deze soort overwintert en verschijnt normaal omstreeks begin maart. Dit exemplaar was waarschijnlijk al vroeg actief geworden, door het zeer zachte weer in de eerste helft van februari.

Sinds het beschikbaar komen van ML- en HPL lampen wordt het smeren niet veel meer toegepast, maar voor diegene die het gehele spectrum aan soorten in een gebied wil vaststellen, is deze methode naast de lichtvangst en het zoeken naar rupsen eigenlijk onontbeerlijk. Misschien dat dit artikelje een aantal mensen er toe kan aanzetten om deze methode wat vaker te gebruiken.

Hilco Meijer